

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

De obligatione religiosorum. §. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

nem satisfacere obligationi, si officium canonicum semel singulis diebus recitet. Quia obligatio ad dicendum officium B. Marci, quam habet pensionatus, est sub conditione, quod officium canonicum non recitet. Voluit enim Pontifex non augere obligationem pensionatio, magis quam aliis beneficiis, sed potius beneficiatorum obligationem diminueret. Sic Nauat *consp. 23. de celebrat. Missarum*, Suarez *lib. 4. c. 22. à numero 6. Garzia alios referens. 3. p. cap. 1. num. 16.*

29 Secundo, inferitur omitterem diuinum officium obligatum dicere ob plura beneficia vel ob ordinem sacrum, & beneficium; non committere duplex peccatum, sed vnum tantum, grauius tamen. Quia eadem est res præcepta omnibus illis titulis, & sub eadem ratione. Præcipitur namque recitatio in laudem Dei. sic Azor *2. p. lib. 4. c. 2. quest. 6. Sala. 1. 2. tractat. 13. disp. 3. sect. 2. num. 17. Garzia 3. p. de benef. c. 1. num. 124. Bonacina disput. 1. de horis canonicis, quest. 2. punct. 4. num. 27.*

30 Sed inquires, An habens beneficium iniuste, vel impediens iniuste alterum ab illius possessione, debeat ratione illius horas canonicas recitare? Affirmat Suarez *lib. 4. c. 19. n. 10. Bonacina disp. 1. quest. 2. p. 4. num. 28. Moutenur*, quia priuati per iniuriam Ecclesiam debito obsequio, & seruitio, debent ergo recitare. Nihilominus existimo probabilis non obligari supradictos ad recitandum, sed solum ad dimittendam beneficium, & à lite iniusta cessandum. Quia beneficiarii non sunt obligati ex iniuria ad recitationem horarum, sed ex præcepto Ecclesie: neque impediens hanc recitationem censetur iniustitiam committere contra Ecclesiam, sed ad summum contra beneficium. Ergo non sunt obligati recitare. Aliàs quoties obligatum audire Missam, ieiunare, vel aliud opus pium facere impedires, deberes eadem tu ipse ex iniuria præstare. Quod non videtur receptum. Sic docet Garzia. *3. p. de benef. c. 1. n. 120. quamuis videatur docuisse contrarium numero 90.*

§. III.

De Obligatione Religiosorum,

- 1 Religiosi choro deputati obligati sunt ex consuetudine.
- 2 Qui desinant non esse hanc obligationem sub graui culpa.
- 3 Retinenda est tanquam certa communis sententia.
- 4 Religiosus ex dispensatione Pontificis viuens extra claustrum dispensatio in perpetuum sit? excusatur ab hac obligatione.
- 5 Comprehendunturne religiosi damnati ad triremes fugitiui & eiectionis?

Tertium genus illorum, qui ad officium canonicum obligantur, sunt religiosi professi choro deputati. Hos inquam recepta est omnium sententia, obligatos esse officium diuinum recitare: non quidem ex aliquo iure positivo scripto, quia nullum est; neque ex vi professionis, quia ratioe illius solum obligatur ad perfectionem conati, quem conatum explete possunt aliis exercitiis spiritualibus absque harum horarum recitatione: neque ex cleemosynis fidelium, quia hæc dantur religiosis ea præcipua ratione, quia pauperes sunt, & diuino cultui mancipati; & secundo ut curam habeant fideles Deo commendandi, nullibitamen habetur concessi sub obligatione recitandi has horas. Sunt ergo obligati eas recitare ex consuetudine præscripta. Sic Syluest. *verb. Hor. numer. 3. Nauar. c. 25. numero 96. Valent. disp. 6. quest. 2. punct. 10. §. 2. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 17. num. 6. Valquez de benef. c. 4. §. 1. dub. 11. Bonacina disp. 1. de hor. can. quest. 2. p. 2. p. 2. à numero 1. Azor. 1. p. lib. 10. c. 6. q. 1. & 2. & alij plures apud ipsos.*

Dixi obligatos esse ex consuetudine religiosos choro deputatos, ut excluderem religiosos laicos, seu conuersos ad munia temporalia destinatos, qui hac obligatione non tenentur: & religiosos equites militares, qui non choro, sed militiae sunt destinati: & nouitios, qui sub nomine religiosi in oneribus non comprehenduntur, neque pro illis est consuetudo. Sic relati Doctores. Vnde si aliquis religiosus choro deputatus, ad conuersos auctoritate superioris transeat, eo ipso eximitur ab obligatione recitandi, quæ annexa est illi statui: è contra vero, si ex statu laicorum transeat ad statum chorisitarum, induit supradictam obligationem. Sic Suarez *lib. 4. c. 17. numero 7. Bonacina disp. 1. q. 2. p. 2. numero 2. sine. Azor. 1. p. lib. 10. c. 6. quest. 7.*

Quod dictum est de viris religiosis, dicendum est de monialibus professis choro deputatis: esse inquam ex consuetudine obligatos singulis diebus horas canonicas recitare, sic Suarez, Nauar. Valentia, Valquez, Bonacina, *suprà & alij apud ipsos.* Non tamen obligantur conuersæ seu laicæ & non nouitice.

Hinc fit religiosus illius religionis, quæ ex suo instituto choro non est adiecta, non esse obligatos officium diuinum recitare, nisi sint in sacris. Quia hæc obligatio recitandi priuati, succedit loco publicæ recitationis, quam religio profici-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

tur. Sic omnes Doctores suprà relati, specialiter Bonacina, Suarez, Valentia, Valquez, *esdem locis suprà relatis.*

2 Difficultas autem est. An hæc consuetudo obliget sub graui culpa religiosos & moniales, ne diuinum officium omit-

tant. Caieranus in *Sum. verb. Hora canonice* Dabitur de consuetudine, & affirmat non videri ita receptam ut obliget in vi præcepti. Medina. in *instrucone c. 19.* inclinatur non obligare sub mortali. Emanuel Saa. *verb. hora can. num. 1. in editione Complutensi* reputat id esse probabile. Angelus *verb. Hor. num. 10. & Aragon. 2. 2. quest. 83. ars. 11. dub. 4.* existimant religiosum omitterem bis, vel ter priuati diuinum officium, non peccare mortaliter. Quia ex præcepto regulæ ad id tenetur, quæ non videtur ita grauem obligationem inducere.

3 Cæterum reliqui omnes Doctores absolute docent esse peccatum mortale, si vel semel omitrantur hora. Quia consuetudo dicendi hos religiosos diuinum officium, est inlicita clericorum in sacris. Ergo sicut non est probabile, clericos omitterem semel diuinum officium, non peccare mortaliter: ita nec est probabile, religiosos & moniales, non peccare mortaliter si omitrant, cum consuetudo vim habeat præcepti, & forte ob hanc causam in Summa Emanuelis Saa, edita Romæ expuncta sunt illa verba, quibus probabilis indicabatur illa sententia. Neque enim in hac parte laxandæ sunt habent, cum ex eius relaxatione non leue religionis detrimentum procederet.

Dubium tamen est. An sub hac obligatione comprehendatur religiosus ex dispensatione Pontificis extra claustrum viuens, Communis sententia concedit, si dispensatio in perpetuum sit, ab obligatione eximi: secus si pro aliquo determinato tempore. Quia dispensatus, ut perpetuo extra claustrum viuat, à choro liberatus est. Ergo etiam liberatur ab obligatione recitandi priuati, quæ loco obligationis ad chorum succedit. sic Soto *de iustitia lib. 10. quest. 5. art. 3. Bonacina disput. 1. quest. 2. p. 2. n. 4. Azor. 1. p. lib. 10. c. 6. g. 8.* Nihilominus probabilis existimo hunc esse obligatum, sic Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 17. num. 8.* Ratio est: Quia obligatio in religioso recitandi officium diuinum non ouit ex eo, quod ipse religiosus personaliter obligatus sit choro interesse, sed ex eo quod statum habeat choro deputatum. Aliàs, qui ex dispensatione Pontificis, vel Prælati regularis à choro in perpetuum esset exemptus, obligatus non esset, horas priuati recitare, quod videtur absurdum. At dispensatus in perpetuum, ut extra claustrum viuat, non mutat statum religiosi professi choro deputati, ut de se constat. Ergo.

Et confirmo. Si exemptio perpetua ab assentia in choro eximit religiosum ab onere perpetuo recitandi, quia hæc obligatio priuati recitationis succedit loco publicæ: Cur exemptio pro determinato tempore, ab onere recitandi pro illo tempore non liberabit? Adde religiosum non esse regulariter obligatum sub graui culpa choro assistere, ut postea dicam. Ergo obligatio recitandi non commensuratur ex hac obligatione, sed ex statu deputato chori assentia.

5 Item dubitatur. An comprehendantur sub hac obligatione religiosi damnati, ad triremes eiectionis, fugitiui & religionis. Negat de iis omnibus Bonacina *disp. 1. q. 2. p. 2. num. 6.* Quia hi videntur esse extra statum, qui choro deputatus sit. *Adhæret Lesthus loquens de eiectione, vel ad triremes damnato, & Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 8. num. 11.* Secus de fugitiuo, & rationem differentie assignant, Quia eiectionis non potest ad monasterium reduci, est vel sit: locus fugitiuus. At mihi probabilis est eos omnes per se comprehendere, sic Nauar. *c. 7. de orat. num. 20. Azor lib. 10. c. 6. quest. 5. 6. 8. Suarez lib. 4. c. 17. num. 9.* Ratio est. Quia ex eo quod religiosus sit extra monasterium, non est extra statum choro deputatum: quis non est extra statum religiosum in quo antea erat. Neque enim ob fugam, aut eiectionem, religiosum statum amittit. Aliàs, cum iter faceret, aut peregrinaretur, vel quoties extra monasterium viueret, dici posset esse extra statum religiosum. Ergo apostasia, vel eiectione à monasterio, non soluit religiosum ab obligatione recitandi, sicut neque ab aliis oneribus, quæ professioni ex consuetudine annexa sunt possuntque in illo statu impleri.

Quod si dicas eos religiosos fugitiuos, & eiectionis, vel ad triremes damnatos, et non amittant religiosum statum, quem antea habebant, amittere tamen chori deputacionem, quæ religioso statui annectitur, non vtrūque, sed ex consuetudine, quæ consuetudo non videtur extendi ad eiectionis, & trireribus damnatos, immo neque ad fugitiuos, sed solum ad illos, qui in monasterio commorantur, vel ex licentia prælati extra claustrum existunt.

Sed contra. Quia non videtur cum fundamento dici, hanc consuetudinem annecti solum religioso statui illorum, qui in monasteriis vel extra de Prælati licentia commorantur, & non extendi ad fugitiuos, & eiectionis. Quia non est æquum ut ex culpa commodum reportent.

Dixi per se hos religiosos sub obligatione recitandi comprehendere, ut indicarem per accidens excusari posse, ut sæpe eiectionis, & damnati ad triremes excusantur, ob impotentiam moralem

B 3 recitandi

recitandi, & ne religioni, & sibi dedecus afferant, si se esse religiosos manifestent.

PUNCTVM II.

Quodnam officium diuinitum debeant supradicti clerici, beneficiati, & religiosi recitare.

- 1 Omnes tenentur recitare officium Romanum, exceptis aliquibus personis.
- 2 Hoc preceptum singulis diebus obligat sub graui culpa.
- 3 Qui defendant posse priuilegiatos in Bulla Pij V. Romanum officium recitare, omisso illo cuius habent priuilegium.
- 4 Probabilis est oppositum.
- 5 Quid dicitur de beneficio obligato Romanum officium recitare, & commoratur in diocesi Mediolanensi.
- 6 Quid de Mediolanensi existente Romæ.
- 7 Possintne religiosi exempti festiuitatibus diocesis se conformare. Explicatur sensus quæst. omni.
- 8 Proponitur ratio dubitandi.
- 9 Quid sit tenendum.
- 10 Possintne Episcopus de Sancto extra Calendarium instituire recitationem? Affirmatur id posse de Sancto assignato in Patrom, vel naturali diocesis, vel cuius insignes ibidem reliquiæ requeantur.
- 11 De aliis Sanctis constitutione perpetua id fieri non potest.
- 12 Decreto tamen particulari, & ex causa argenti, & per modum dispensationis, id fieri posse credendum est.
- 13 Vtentes Breuiario Pij V. non tenentur officium B. Virginis, Defunctorum, & Psalmos Graduales recitare.
- 14 Quid si Romanum officium alia lingua præter Latinam diceres.
- 15 Si addas vel diminuas officio diuino, peccas.
- 16 Si in graui notabilique parte diminuas, non satisfacis obligationem.
- 17 Satisfacere si unum officium pro alio recites de Sancto, scilicet, cum est recitandum de feria.
- 18 Probabilis est te non satisfacere.

Respondeo omnes esse obligatos recitare iuxta formulam Breuiarii Romani Pij V. & Clementis VII. exceptis solum illis, in quorum Ecclesiis vel Conuentibus ducentis annis ante Pium V. aliud Breuiarium fuerit institutum, vel consuetudine approbatum. Sic habetur in supradicta Bulla Pij V. & Clementis VII. in initio Breuiarii Romani præfixa: in qua Bulla omnes alia formulæ recitandi abrogantur, cassantur, & irritantur. Hinc inferitur, malè Angelum verbo Hora, num. 12. existimare ordinatum ad titulum patrimonij posse officium recitare secundum formam, quæ illi magis placuerit, quia nulli Ecclesiæ addictus est. Nam ex eo, quod non sit addictus Ecclesiæ, quæ consuetudinem habeat ducentis annis antiquiorem præcepto, & constitutione Pij V. efficitur tunc obligatum esse recitare iuxta formam præscriptam à Pio V. quæ omnes Clericos beneficiatos, & religiosos comprehendit, exceptis solum, qui sunt illius Ecclesiæ, in qua est supradicta consuetudo. Et ita docet, vt certum Suarez lib. 4. c. 23. num. 4. Lessius c. 37. num. 75. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 2. num. 4. Reginaldus lib. 18. num. 168. Azor. 1. p. lib. 10. c. 11. quæst. 1. & alij. Hi autem excepti poterunt ex consensu Episcopi, & totius Capituli, Breuiarium Romanum, admittere excluso suo antiquiori: constat ex supradicta Bulla. Si tamen monasterium fuerit exemptum, non requiritur consensus Episcopi, sed sui Prælati, & totius Capituli. Lessius lib. 2. c. 37. dub. 12. num. 74. Cum autem exigitur consensus vniuersi Capituli, non debet intelligi consensus omnium singulorum Capituli, ita vt nullus dissentiat, quia hoc foret esse impossibile, sed sufficit consensus maioris partis Capituli, vt sic in vnum congregati. Quia ille in rigore, & propriè vniuersi Capituli consensus est. Vt bene notauit Suarez lib. 4. de hor. can. c. 11. num. 4. sine Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 1. circa finem, num. 21. At si semel ex consensu Prælati, & Capituli Breuiarium Romanum fuerit admittum, nullo modo licebit ad pristinum redire, sed necessarîo Romanum retinendum est. Quia iam per illam receptionem Breuiarii Romani, abrogatum & cassatum fuit antiquum; & vixit præceptum Pij V. & Clementis VII. de recitando iuxta formulam illius Breuiarii, & excepti cessauit, quæ solum fuit, dum ab Episcopo & Capitulo Breuiarium Romanum approbatum non fuerit. Sic Suarez num. 4. Bonacina in princ. num. 2.

2. Circa huiusmodi præceptum debetur primò. An obliget sub graui culpa singulis diebus iuxta formam Breuiarii Pij V. præscriptam recitare? Non desunt qui affirmant non esse peccatum mortale, vno vel altero die illam omittere, recitando iuxta formam Breuiarii Dominicanorum, Cisterciensium, aut aliarum Ecclesiarum. Quia substantia præcepti est septem horas canonicas dicere; modus autem, vel formula huius

vel illius Breuiarii ad ritum, & cultum speciale pertinet; cuius, omisso vno, vel altero die facta non videtur grauis. Sic Naua c. 19. num. 2. Reginaldus, præf. lib. 19. n. 171. fauet Raphael de la Torre, de Relig. controuers. 8. in princ. de horis canonicis, Valquez de beneficiis c. 5. §. 1. artic. 2. dubio primo num. 57.

Nihilominus tanquam certum habendum est peccare mortaliter obligatum recitare iuxta formulam Breuiarii Romani, si illam omniter recitet vno die iuxta formam alterius Breuiarii. Sic reliqui Doctores in hoc puncto referendi, qui post dictam constitutionem scripserunt. Et ratio est manifesta. Quia omnes conueniunt, quemlibet obligatum esse singulis diebus illud officium Pij V. recitare: nisi ex consuetudine ducentorum annorum excusetur, sed hæc materia grauis est. Ergo grauius obligat. Item omnes alia formulæ recitandi omnino cassantur, & abrogantur ad effectum satisfaciendi præcepto. Ergo recitare per ipsas idem est ac si non recitates. Ex quo soluitur contraria ratio, quia præceptum non solum est de recitandi more & formula à Pio V. præscripta: vt constat ex verbis Bullæ.

3. Secundò, dubitatur è contra. An potest recitare alia formula præter formulam Breuiarii Romani, possit illa omitti per Breuiarium Romanum recitare; Sæc verbo Hora, in vtraque editione num. 6. Caiceranus verbo Hora. §. 2. affirmant. Reputat probabilis Suarez lib. 4. c. 23. num. 9. sine. Lessius c. 37. num. 74. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. p. 1. num. 5. Muentur primò. Quia consensus Episcopi & Capituli, ad omittendum Breuiarium antiquum, & assumendum Romanum, requiritur pro vsu chori, vt colligitur ex illis verbis. Dummodò Episcopus & vniuersum Capitulum in eo consentiat, vt id in choro dicere & psallere possint permittimus. Ergo pro vsu priuato cuiuslibet videtur permittum absque consensu Episcopi & Capituli. Secundò. Quia assumentes Breuiarium Romanum suæ Ecclesiæ dicuntur conformari, cum Ecclesia Romana omnium mater sit. Quod non procedit, cum excluso Romano Breuiario, & proprio suæ Ecclesiæ, assumeretur Breuiarium alterius. Neque obstat Clementina: Dignum de celebratione Missarum, vbi commensalibus Episcoporum, & Cardinalium indulgetur vt possint vti Breuiario, quo vntur Episcopi, & Cardinales; si igitur liberum esset illis vti Romano, non indigerent dispensatione. Non inquam obstat, tum quia hæc indulgentia videtur esse pro commensalibus recitantibus simul cum Episcopo, vel Cardinali; & secus si separatim recitent, vt tradit Graffes 2. p. lib. 3. c. 16. num. 26. Tum quia loquitur de Cardinalibus, & Episcopis recitantibus aliud officium à Romano.

Cæterum (etsi supradicta sententia probabilis sit) probabiliorem reputo contrariam: scilicet hos exemptos in Bulla Pij V. non posse proprio autoritate formula Breuiarii Romani recitare, omittit propria suæ Ecclesiæ. Sic Suarez, Bonacina, Lessius, supra. Valencia disp. 6. quæst. 2. punct. 1. §. 3. in princ. Garcia de Beneficiis 3. p. c. 1. num. 155. Ratio est, quia de his exemptis nihil determinat Bulla Pij V. sed illos dispositioni, & ordinariis iuris communis relinquit. Sed ius commune quemlibet auctorat ad recitandum officium suæ Ecclesiæ; vt constat ex c. de his c. placuit, 12. dist. 1. Ergo.

Et hæc sententia nullam habet dubitationem, cum Episcopus, seu Prælati suis Clericis sibi subditis, præcipit ne alio officio vntur: quod sine dubio facere potest, sicut fecit S. Carolus Archiepiscopus Mediolanensis, qui omnibus Clericis suæ diocesis præceptum imposuit, vt officio Ambrosiano vterentur. Hoc enim præceptum conforme est Bullæ Pij V. quæ consuetudines recitandi antiquiores ducentis annis in suo robore, & firmitudine relinquit. Obligat ergo tale præceptum, vti potest de te licita, & honesta.

5. Tertiò dubitatur, An Clericus habens beneficium, ratione cuius debet Romanum officium recitare, si commoretur in diocesi Mediolanensi, debeat tunc iuxta Ambrosianam, an potius iuxta Romanum Breuiarium recitare?

Breuius respondeo posse quod sibi maluerit eligere, & iuxta illius formam recitare. Potest inquam Romanum recitare. Quia ex habitatione Mediolanensi non desinit esse Romanus beneficiatus. Potest autem Mediolanensi Breuiario vti, quia per habitationem diuinam censetur esse Clericus illius diocesis. Ex quo fit si solum transeunt Mediolanensi existet, credo non posse vti Breuiario Mediolanensi. Nam licet dixerim in Tractatu de legibus, peregrinos & foraneos obligari legibus & constitutionibus illius regionis, quam transeunt; hoc intelligendum est de legibus generalibus, & quæ forenses & peregrinos virtualiter non excipiunt. At hæc lex seu priuilegium recitandi extra formulam Breuiarii Romani, non est concessum cuiuslibet clerici vtrunque residenti in diocesi, sed clerico domiciliario: quia est concessum clericis, moraliter, ordinibus, & locis exemptis, & inde ipsorum clericis. Colligitur ex Suarez lib. 4. c. 23. num. 6. Bonacina disp. 1. quæst. 3. p. 1. num. 5. & 6.

At si clericus beneficiatus sit Mediolanensis, vbi recitatur iuxta formulam Breuiarii Ambrosiani, an possit, vel teneatur vti Ambrosiano, maxime si statum sit beneficiatos clericos Mediolanenses, nullo alio vti posse? Et ratio dubitandi ea est: quia statum vel præceptum